

داستانک‌ها

دکتر عبد الحمید حسین نیا

www.ketaboo.ir

عنوان و نام پدیدآورنده: داستاتکها

پدیدآورنده: دکتر عبدالحمید حسین‌نیا

مشخصات نشر: اندیشه عصر، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ۲۲۱ص رقی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۴-۱۷-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: کمینه‌گرایی (ادبیات)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ د ۹۴۱۵ س/PIR۸۰۲۲

رده بندی دیویی: ۸/۸۶۲ فا ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۳۳۸۷

نام کتاب: داستاتکها

کهنویسنده: دکتر عبدالحمید حسین‌نیا

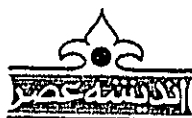
ناشر: اندیشه عصر، ۱۳۹۱-۶۶۹۱۴۲۰-۶۶۴۲۴۶۱۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۴-۱۷-۱

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۲

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۴-۱۷-۱

پیشگفتار (اسداله امرایی)

۳

یادداشت نویسنده

۶

داستانک‌ها

۱۳-۲۳۶

www.ketab.ir

پیشگفتار

اسدالله امرایی

می‌گویند عصر اینترنت و عصر سرعت است. انسان امروز حوصله خواندن رمان‌های چند جلدی و طولانی و پاورقی را ندارد. بر همین مبنا رمان‌های چند جلدی را این روزها خلاصه می‌کنند. رمان‌های قطور مشتری کمتری دارد. مقیاس داستان به دقیقه و دمدستان و داستان کف‌دستی و داستان یک نخ‌سیگار و داستان ناگهان و داستان روزه و الی آخر تبدیل می‌شود.

داستان تا چه حدی می‌تواند کوتاه باشد و در عین حال واقعا داستان بماند؟ خیلی‌ها سعی کردند به این پرسش‌ها پاسخ دهند. عده‌ای هم پاسخ ندادند. نوشتند تا پاسخ خود را عملی کنند. برای یافتن پاسخی درخور به این پرسش‌ها باید داستان‌ها را دید و خواند. پاسخی که اگر نمونه عملی نداشته باشد، قطعاً ذهنی است. اما داستان خیلی کوتاه و داستانی که یعنی چقدر کوتاه؟

داستان عالی و منسجم یک داستان خیلی کوتاه از است هم‌بستگی حدود ۷۵۰ کلمه است و داستان کوتاه‌تر از آن داستان معروف کس نوزاد است.

داستان‌هایی که از ۲۵۰ کلمه بیشتر نیستند، در قالب داستان کوتاه، تحت عنوان داستانی طبقه‌بندی شده‌اند. همه‌ساله در دنیا مسابقه‌هایی را با عنوان بهترین داستان‌های کوتاه جهان ترتیب می‌دهند و داستان‌های برتر در فصلنامه‌ها و نشریات معتبر چاپ می‌شود.

در ایران هم نشریات روزانه و هفته‌نامه‌ها و ماهنامه‌ها در این راه از همتایان خود

عقب نمانده‌اند. روزنامه‌هایی نظیر همشهری و اطلاعات و فرهیختگان به فراخور از این کارها منتشر کرده‌اند.

آثار دکتر حسین‌نیا پیش از این در نشریات هم منتشر شده. برخی از آن‌ها در این مجموعه گردآمده است. برخی از داستان‌های این مجموعه کامل و پخته است. داستان‌های دیگر را هم می‌توان در شفافیت دید و اهمیتی که به انسان می‌دهد. چشم‌اندازی که در آن خواننده قادر باشد تا جنسی از جنم زندگی واقعی بیابد. اما کم هم می‌تواند گاه زیاد باشد. نگاه پرمعنی در لمحهای از زمان بیش از نگاهی ممتد یا خیره‌ماندن کارکرد دارد.

داستان‌هایی که پیش‌روی شماست، شعبده نمی‌کند و صدای چهچهه فلوت نیست، بلکه نمایشی کوتاه‌کوتاه یا قطعه‌ای موسیقایی است که حواس آدمی را جمع می‌کند.

برخی از آنها حال‌وهوایی می‌بخشد و برخی ذهن آدم را بیدار می‌کند، بعضی از آنها ما را به کسانی می‌شناساند که دوستان داریم و برخی پدیده‌های نامانوس و ناشناخته اما قابل درک را در این جهان گسترده اما محدود پیش‌روی ما می‌گسترده. بعضی از آنها یک‌تنه چند کارکرد دارد و برخی همه را یکجا دارد و این یعنی همان چیزی که هر داستان خوبی به خواننده می‌دهد. طول و تفصیل‌اش فرقی نمی‌کند.

هدف اولیه دکتر حسین‌نیا در گردآوری این مجموعه ارائه داستان‌هایی است که در یک صفحه یا کمتر جا بگیرد و خواننده اول و آخر داستان را پیش‌رو داشته باشد و به نوعی قرائتی متفاوت از داستان عرضه کند. داستان‌هایی که بی‌الفور درک می‌شوند.

طی مدت چند سال این مجموعه گرد آمده و دوست ادیبم جناب محمد

صالحی آرام هم در یک دست کردن و اصلاح مجموعه، کوشش وافری داشته‌اند. داستان‌هایی که دکتر حسین‌نیا نوشته‌اند فراتر از اینهاست. در مجموع با در نظر گرفتن ارزیابی ایشان که سال‌ها در مطبوعات کشور قلم زده‌اند، ارزیابی شایسته‌ای است.

خط‌میر سریع و مینیمالیستی این داستان‌ها مشخصه کلی آنهاست. جالب است که بدانید ذائقه عمومی برای ایجاز در داستان طی سالیان دراز نوساناتی داشته است. در خارج از مرزهای ما پنجاه سال پیش داستان خیلی کوتاه را فقط مجلاتی آوانگارد مثل لیرتی چاپ می‌کرد؛ اما پانزده سال پیش مجلات وزین و معتبر ادبی داستان زیر پنج صفحه چاپ نمی‌کردند.

کار ساده‌ای نیست که بگوییم نویسنده‌ها چنین داستان‌هایی نمی‌نوشتند یا آن‌که دبیران بخش‌های ادبی از پذیرفتن آنها سر باز می‌زدند. دبیران ادبی در آن زمان داستان‌های خیلی کوتاه را نمی‌پذیرفتند و سبک می‌دانستند. حالا بگذریم از اینکه تعدادی آنها را بوالهوسی به حساب می‌آوردند.

بعد نویسندگان قدری مثل ریچارد کورس کرول اوتس به این داستان‌ها پرداختند و در مجلات معتبری هم مثل نورث امریکن ریویو به چاپ رساندند. در پایان دهه هشتاد شکل و فرم داستان خیلی کوتاه با عناوین دُم‌داستان و داستان‌ناگهان با اقبال فراوان روبه‌رو شد. داستانهای بسیار کوتاه زیر هزار کلمه، بازار را پر کرد.

آلان شما را با مجموعه‌ای به‌گزین‌شده در یک جلد آشنا می‌کنم. مجموعه‌ای به قلم دکتر حسین‌نیا و گزینش جناب محمد صالحی آرام - که اسم با مسامی هم دارند - پیش‌روی شماست. به ضیافت کلمه خوش آمدید. بخوانید و لذت ببرید.

یادداشت نویسنده

در ادبیات کلاسیک از داستان‌های طولانی به عنوان ماندگارترین آثار داستان‌پردازان بلندآوازه جهان نام برده می‌شود. بی‌تردید در آن مقاطع از زمان ارتباط بدین حد گسترده نبود. رادیو، تلویزیون نبود. کامپیوتر نبود و دنیا این قدر که حالا به هم وصل است، نبود. شتاب و هیاهو هم نبود و زمان در بستر نرم خویشت، آهسته «خوش‌خوشک» و از سر حوصله می‌گذشت و جهان در آرامش عمیقی فرو رفته بود؛ لذا لئون تولستوی می‌آمد شاهکار خود را با عنوان جنگ و صلح «هرچه طولانی‌تر» به خوانندگان خود که حوصله بسیار و وقت فراوان و آرامش خاطر داشتند، عرضه می‌کرد. اصلاً عالم ارتباطات جز کتاب چیز دیگری نبود. خواننده کتاب را در دست می‌گرفت و در کمال فراغت ماه‌ها می‌نشست تا آن را به پایان رساند و کسی فکر نمی‌کرد که این دو جلد قطور و سنگین جنگ و صلح را بتوان در یک فیلم چهارساعته جذابی روی پرده سینما به نمایش گذاشت.

رومن رولان می‌آمد کتاب چهارجلدی ژان کرستف را به گونه‌ای ترسیم می‌کرد که خواننده تمام کُنه ضمیر خود «گوشه‌های زندگی خود را در لابلای سطور آن می‌دید و تجربه می‌کرد و این رسم تا این اواخر به این سری عالم هم سرایت کرد. محمود دولت‌آبادی داستان ده‌جلدی کلیدر را کلید زد و بر همین سیاق علی‌اشرف درویشیان رمان بلند سال‌های ابری را در چندجلد به نگارش در آورد.

آنتوان چخوف «داستان‌پرداز شهر روس» نخستین کسی بود که داستان‌ها را

خلاصه «جمع وجور» و کوتاه کرد. آنچه به نام «نول» موسوم است و این سبک که زمینه پیدایش آن صنعتی شدن جوامع و شتاب گرفتن کارها و ضیق وقت بود، در ادبیات جهان به سرعت رسوخ کرد و در ادبیات داستانی ما در آثار صادق هدایت و سپس سایر نویسندگان معاصر متجلی گشت.

دنیای امروز که دنیا شگرف نوآوری‌ها و پیشرفت‌های صاعقه‌آسای فن‌آوری و اطلاعات از طریق رسانه‌ها و رایانه‌هاست دیگر آن امکان را به خوانندگان نمی‌دهد که بنشینند داستان‌های بلند و یارمان‌های کوتاه داستان‌پردازان را بخوانند. مردم از داستان‌پرداز می‌خواهند که «نکته» بگوید و از حاشیه‌روی پرهیزد و حرف آخرش را همان اول بزند «در چند سطر» در چند کلمه؛ و اینجاست که داستان‌پرداز باید به شکل و شمایل داستان‌پرداز تغییر شکل دهد و هنر داستان‌سرایی را با خلاقیت خود برساند و یک رمان بلند، چند جلدی را در چند کلمه با ظرافت و لطافت، رسا و کامل و جامع بیان کند و بی‌تردید این کار بسیار دشوار است که زیر پای داستان‌پرداز نهاده شده است.

داستانک را در برابر (Minimal story) قرار داده‌اند. معانی دیگری هم در برابرش گذاشته‌اند: داستان‌های بسیار کوتاه، «داستانچه‌ها» حتی داستان‌های کمینه! و نیز داستان‌ریزه‌ها! ولی واژه داستانک از همه آن‌ها جافتاده‌تر است؛ و به همین ترتیب، داستان‌پرداز در برابر Minimalist

داستانک‌ها می‌توانند در هر زمینه خلق شوند، علمی تحلیلی، اجتماعی، سیاسی، طنز و در همه زمینه‌های دیگر؛ اما به هر تقدیر با جوک و لطیفه و نیز گزین‌گویی ادبی (قطعه ادبی) فرق دارند و هرگز نباید یک لطیفه را هر قدر جذاب باشد، با داستانک طنز اشتباه گرفت.

سوژه داستانک باید بکر باشد، بدیع و دارای پیام. داستانکی که پیام نداشته باشد،

جز لفاظی در چند کلمه و سطر مفهوم دیگری نخواهد داشت. امروزه داستانک‌نویسی در ادبیات داستانی ما نیز جافتاده و ما در جراید اعم از روزنامه‌ها و مجله‌ها داستانک‌های بسیار پرمایه‌ای را در پیش خود داریم.

www.ketab.ir